

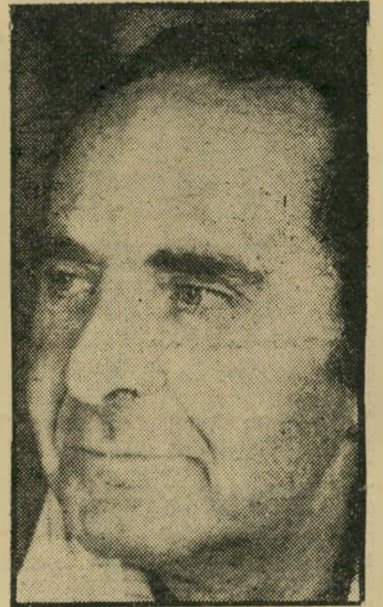
הפסטיבל בול הישראלי 79 * פרס נובל למונוטוניות

* כריסטיאן זך ונתן מורגנשטרן * האנטישמיות בעת החדשה

פסטיבל

אינעל „נאבוקו“

בראשית היו אלה שרה-הינוך והתרבות זבולון המר, ונושאת-כליו לענייני-התרבות. הגב' לאה פורת, שבישרו לעם היושב בציון, כי הפסטיבל-הישראלי לשנה זו יהיה בעל אופי ימית-כנעני. דמינו של כותב שורות אלה השתלבה, והוא ראה מיד בעיני רוחו באמפיתיאטרון של קיר-סריה את מחזותיו של לורקה, את יור-

יעקב ביסטרצקי תדמית תרבותית של מישרד

שיהם של אופ-כולותום ופאריד אל-אמרש, את מחזותיו הימית-כנעניים של מרסל פאנוול, את ציוריו של נחום גרמן ושאר אמנויות בעלות השתקפות ימית-כנענית ברורה.

בדומה לדברים אחרים המאפיינים את ההנהלה התרבותית הנוכחית של מישרד החינוך והתרבות, הרי שגם הכותרת הימית-כנענית הנ"ל רחוקה מהמציאות כרוח מערב ממוחצית-כנענית. התוצאה: בדומה ל-פסטיבל אשתקד, שצבר כישלונות והפיסדים כספיים, הרי שהפסטיבל הנוכחי עשוי להיות חזרה מדוייקת על קודמתו.

המסמר שעליו החליטו מארגני ואמרי-גני הפסטיבל את ייבם, הוא ייבוא של אופרטה-ענק נאבוקו (נבוכדנצר) מאת ג'וזפה ורדי, וזאת, בעזרת מענקי-שאי בסך של 21.5 מיליון לירות ישראליות, מטעמה של ממשלת מערב-גרמניה. אשר מסיבות השמורות עימה רואה עצמה מופקדת על חיי התרבות של ישראל. הרושם הוא, כי בדומה לעסקי-תרבות אחרים,

סוחרו עסקני התרבות הגרמנים מן ה-גראנדינזיות, ולכן הם שוקדים על ייבוא של אופרות-ענק מגרמניה לישראל. לפני שלוש שנים ייבאו את משה ואהרן ל-ארנולד שנברג, בעוד שהשנה, מתוך אותם מניעים של רגשות-אשם, בשל שר-את יהדות אירופה, החליטו הנ"ל לייבא לנו אופרה העוסקת בשואה יהודית אחרת, שהתרחשה בתום בית-ראשון, וזאת בתיק-וזה, שאיש מהישראלים לא יבחין בדמיון שבין רבי-הטבחיים ברשקה לרבי הטבחיים הנאצים.

בנוסף לתמיכתה העתירה של ממשלת מערב-גרמניה, תתווסף סובסידיה מטעם מ-שרד-החינוך-והתרבות, וכל מושב בנאבוקו יסובסד ביותר מ-1250 ל"י (בעוד שהמ-חירים יהיו 100, 200 ו-300 ל"י). סיבסוד מופרז במיקצת, במדינה שחדלה באחרונה לסבסד את הלחם על ענייה.

את הסיבה העיקרית להידרדרותו של הפסטיבל הישראלי תולים באדם המכהן בשנתיים האחרונות כמנהל, יעקב ביסטרצקי, שבמשך יותר מ-30 שנה ניהל פסטיבלים, שנועדו לשמש את אדוני התרבות, בארץ מוצאו, פולין. אך בארץ הגיע ביסטרצקי לכישלונות, שלעומתם מחוירים כישלונותיו בגלות פולין.

מסתבר עוד, כי הפסטיבל הישראלי הפך למכשיר של תוספת סיבסוד למפעלי תרבות קיימים, שנועדו לשתף עצמם בפסטיבל הנ"ל, בתוקף היותם גיתמכים, ולכן זוכה התיזמורת הפילהרמונית לסכום מיידי-חד של 200 אלף לירות ישראליות תמורת שני קונצרטים. תיאטרון הבימה זוכה ל-סכום קרוב לסכום הנ"ל, עבור הרשות להציג את הדיבוק במיסגרת הפסטיבל הישראלי. ובדומה להם סוחטים כספים שאר הגורמים התרבותיים המקומיים, המואלים להשתתף בפסטיבל הישראלי.

אלא שאין בכל אלה להסתיר את היעודה האחת והיחידה, שאין לפסטיבל הישראלי מטרה תרבותית כלשהי. הוא אינו מביא מופעים תרבותיים חדשים, בול-טים ויוצאי-דופן, הוא אינו מביא את הישגי התרבות הישראלית במשך השנה ש-חלפה מאז תם קודמו. אין לאדריכלי הפסטיבל הישראלי אידאולוגיה תרבותית כל-שהי, והם אספים מתחת לשולחנות התרבות של אירופה פירוני מופעים, שלא שובצו בפסטיבלים אחרים הנערכים באי-רופה בעונה המקבילה. הפסטיבל הישראלי הינו שטענ"ז תרבותי שאיש אינו נזקק לו, ואם מישנה חפץ לראות את האופרה נאבוקו של ורדי, הרי עדיף יהיה אם מיש-רדי-החינוך והתרבות יסבסד ב-1250 ל"י את נסיעתם של שוחרי נאבוקו לברלין/בבל, מקום שם יוכלו לחזות באופרה האמורה. תדמיתו התרבותית של העם הישראלי, לא תיושע בעזרת הפסטיבל הישראלי במחזותו הנוכחית, אמרגניו, מנהליו, ומתווי דרכו.

תרגום

סול בלו (פר)

„הטלפון מצלצל: פניו של בלו לוכי-שים ריכוך, אחרי-כך הוא מחליק את ידו על שערו הדליל, הכפוף, ולפתע שכ מין חיוך להאיר את פניו: נו, מה אני יכול לעשות? יורקו אותי לבית-הסוהר, טוב, אזלי יהיה לי יותר פנאי לעסוק כמה שאני באמת רוצה ל... נו, טוב, כן, אנה רק מקווה שזה לא יעורר שערוריה עיי-

תונאית, ועוד ראינות ופירסומים... שיחה זו ששמעתי איננה חלק מן הראיון, אך שמעו אינני מה ששמעו... אני מניחה שמדובר בתיכונה מישפסית שהגשיה נגדו (נגד 172) גרשתו השלישית. היא דורשת פיצויים על דמי מוונות שלא שילם לה תקופה ארוכה... (מתוך ראיון עם סול בלו, שערכה א. פוקס - „מעריב“, 13.1.1978).

ישנה העסקה ביקורתית של הספרות, הטוענת בעיקבות, כי רוב הסופרים כותי-בים או מחברים ספר אחד בנוסחים שו-נים, תחת כותרות שונות. אם לקבל הנחה זו, ולצרף אליה הנחה אחרת, הטוענת כי הסופר תומאס מאן תיאר ברוב ספריו ויצירותיו את תהליך שקיעתו של המעמד הבורגני הגרמני - הרי שסביר לקבוע, כי הסופר האמריקאי ממוצא יהודי, סול בלו, מלאה את קוראיו מזה שנות דור בתיאור עלייתו של מעמד משלמי דמי-המוננות האמריקאי, כמתואר בציטוט.

בימים אלה ראה אור בתירגום לעב-רית רומן נוסף פרי עטו של בלו, שבדור-מה לגיבוריו האחרים, שתורגמו כבר לעב-רית, אף הוא לכוד באותו ג'ונגל פראי

סול בלו

גרשתו השלישית והפיצויים

של משלמי דמי-מוננות. הגיבור התורן, מ-ראשוני דמויותיו של סול בלו, הוא תומי ויהלם, כימט-כוכב הספר תפוט את היום. וילהלם הינו גיבור בלואי טיפוס, שחייו מצויים בהידרדרות מתמדת. הוא בודד, אינו חי עם אשתו ובניו, מתגורר בבית-מלון, לא הרחק מאביו, תוך שהוא משחק עם עצמו. את המישחק כיצד להפוך לאיוב מתוצרת-בית מבלי להתאמץ, ויל-הכל הנ"ל מגלה, כי החופש הינו משולל של ערך, והאהבה ערך שמפריזים בחשי-בותו...*

תפוט את היום ממחיש במאה וכמה עמודיו את שאמר על מחברו הסופר היהודי האמריקאי נורמן מאילר: „הוא, סול בלו(פר)“. מה שמצער למקרא הנוסח העברי של ספר זה, הוא התרגום המעולה של אביב מלצר, ש-מבובו על ספר כל כך משעמם ובינוני.

* סול בלו - תפוט את היום; עב-רית: אביב מלצר; הוצאת אדם, ירו-שלים; 113 עמודים (כריכה רכה).

** ספריו של סול בלו סובלים מנטייתו לגדוש את המלל של גיבוריו בבשורות פילוסופיות, שבסך-הכל אינן מעמיקות מעבר לצרכיו של הצרכן האמריקאי הממו-צע. המסתפק בכותרות השמנות של עיי-תון הבורק שלו.

כתבי-עת

ניקוי ראש

זה החל לפני כחמש שנים. המכון הישראלי לקולנוע פירסם את קולנוע 74 כתביעת עם יומרות מקיפות עולם, וניכר של השנה, במתכונת מגויינת פשוטה, נטולת-יומרות, הצליחו אנשי אותו מכון בפירסומו של עיתון ישראלי לקולנוע, שלמרות הסרונותיו, מצליח לשלב כהלכה את המתרחש בעולם הקולנועי עם העשייה המקומית בממלכה השביעית של האמנר-יות.

ארבעת הגיליונות של קולנוע במתכונתו הנוכחית* מביאים מכלול מרתק של הי-בטים על המתרחש בקולנוע הישראלי, כי-תעשייה וכאמנות. הדבר נעשה דרך מיב-חר של מאמרים, ביניהם: מודלים זרים בארץ מאת יצחק בן-נר; לשקף ביושר מציאות כאובה של גידעון באכמן, וסיד-רה תחת הכותרת נחמס בגין סופר-סטאר ובה רשימות מאת רחל חלפי, שלומית טויב, יורם ברונובסקי ואחרים. ראיון עם היוצר איילן מושנזון, במאי רובה-חוליות, ופירסום יומן של דויד פרדוק, ומאמר של קפאי סמאק על הקולנוע המצרי, תחת הכותרת קולנוע בצל הפי-רמידות מעידים על הנושאים האקטואליים, שבהם עוסק קולנוע.

בדומה לאנשי קולנוע בעולם הרחב, ש-אינם חוששים לחשוף את הקשר שבין עמי-דוניהם האישיות, פוליטיות ואמנותיות, הרי שזו מגמתו הבולטת של קולנוע. בחור-ברת הרביעית יוצא העורך יעוד לבנון ברשימה תחת הכותרת לפיד המהפך, שבה הוא מנתח את התהליך הקרוי בפיו ניקוי ראש בטלוויזיה. באותה חוברת מתארת דליה קרפל מעמד-חדש בקולנוע הישראלי, את המפיקים, והבמאי ניסים דיון מנתח את הסרט דומה לא דומה של עוזי פריס, תחת הכותרת אוטוביוגרפיה של מתווך. קולנוע צרף במדורי קבע, ובני-ניהם גם מדור של רכישות, מציאות ודורי-שים בענף הקולנוע הישראלי.

לסיכום ניתן לקבוע כי קולנוע הינו עיתון בעל פרופיל נמוך של יומרות, הי-מצליח הצלחה חסרת תקדים ביומרתו הי-עיקרית, שהיא התמקדות בעשייה ולא ב-היסטוריה. יש בכוחו של קולנוע לקרב את צרכני התרבות בארץ אל העשייה היומית של הקולנוע הישראלי.

שירה

הזך והצוהר

מירי ברוך, חוקרת שירה, פירסמה בימים אלה עיון יוצאי-דופן בשיריו של המשורר נתן זך, תחת הכותרת הרומנטיקן המר... זך, הנחשב מזה שנות דור על הרביעיה המוליכה של השירה העברית החדשה (יחד עם יהודה עמיחי, דליה רביקוביץ ודויד אבידן), מוצג ב-סיפורה של מירי ברוך, מזווית בלתי-מי-ר

* קולנוע - עיתון ישראלי לקולנוע; בהוצאת המכון הישראלי לקולנוע; בערי-כת יעוד לבנון; גיליונות 1, 2, 3, 4. * מירי ברוך - הרומנטיקן המר - עיון בשיריו של נתן זך; הוצאת אל"ף; 142 עמודים כריכה קשה).